

اکوسیستم پایدار و ارتقاء سلامت با مکانیسم پیشگیرانه وضعی از جرائم علیه حیات وحش

پریوش کرمانیان

دانشجوی دکتری تخصصی حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
Kermanian.parivash@gmail.com

بابک پورقهرمانی

دانشیار، گروه آموزشی حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
(نویسنده مسئول)
B.pourghahramani@yahoo.com

جمال بیگی

دانشیار، گروه آموزشی حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
jamalbeigi@iau-maragheh.ac.ir

چکیده

زمینه و هدف: یکی از مهم‌ترین چالش‌های پایداری اکوسیستم جرائم علیه حیات وحش می‌باشد، جرائم علیه حیات وحش با کاهش تنوع زیستی جانوری و گیاهی پایداری اکوسیستم و سلامت انسان را با مخاطراتی روبرو می‌سازد. هدف از آن بررسی اکوسیستم پایدار و ارتقاء سلامت با مکانیسم پیشگیرانه وضعی از جرائم علیه حیات وحش است.
روش تحقیق: این نوشتار با روش توصیفی و تحلیلی نگاشته شده است.
یافته‌ها: نمودهای اکوسیستم پایدار و ارتقاء سلامت با مکانیسم پیشگیرانه وضعی از جرائم علیه حیات وحش شامل کنترل بهره‌وری، تقویت آماج‌های جرائم علیه حیات وحش، کاهش جاذبه‌ها و... می‌باشد.
نتیجه‌گیری: حفظ تنوع زیستی جانوری و گیاهی از جمله پیامدهای پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش می‌باشد. این پژوهش دریافته است که پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش از کاهش تنوع زیستی گیاهی و جانوری جلوگیری نموده و با ایجاد یک اکوسیستم پایدار منجر به ارتقاء سلامت انسان می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: جرائم علیه حیات وحش، پیشگیری وضعی، اکوسیستم پایدار، ارتقاء سلامت

مقدمه

طبیعت یک مجموعه منسجم و پایدار است و حوادث طبیعی که در آن رخ می‌دهد در راستای حفظ و پایداری این مجموعه است مانند شکار حیوانات توسط حیوانات دیگر و یا از بین رفتن گیاهان توسط حیوانات، اما در صورت دخالت انسان این چرخه دچار اختلال می‌گردد و پایداری اکوسیستم به خطر می‌افتد زیرا تنوع پوشش گیاهی و جانوری است که سبب پایداری اکوسیستم می‌شود اکوسیستم یا زیست‌بوم عبارت است از بررسی نحوه تعامل موجودات زنده با یکدیگر و یا موجودات غیرزنده در یک منطقه خاص، چراکه یک جامعه بیولوژیک حاصل تعامل ارگانیسم‌ها و محیط فیزیکی آن‌ها با یکدیگر است (ظاهری ۱۴۰۱: ۴۷). همچنین منظور از اکوسیستم پایدار، اکوسیستمی است که بدون کمک خارجی و بدون آسیب‌دیدگی، خود قادر به رشد و حفظ تعادل باشد همه چیز در اکوسیستم پایدار در راستای بقاء حیات است.

حیات وحش همواره با تهدیداتی همراه است این تهدیدات عمدتاً غیرمستقیم هستند مانند تخریب زیستگاه‌ها (که همچنین می‌تواند منجر به نابودی حیات وحش شود) این تهدیدات ناشی از توسعه مسکونی تجاری، زیرساخت‌های حمل و نقل، کشاورزی و آلودگی هستند اما در تهدیدات دیگر مانند شکار، تجارت و قاچاق که اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (۲۰۱۵) از آن‌ها به‌عنوان بهره‌گیری از منابع زیستی نام می‌برد، حیات وحش قربانیان مستقیم اقدامات انسانی هستند. (نرس، وایت ۲۸:۱۴۰۰) جرائم علیه حیات وحش نه تنها سبب مخاطراتی در محیط زیست می‌شود بلکه با تأثیراتی که در اکوسیستم به وجود می‌آورد سلامت انسان‌ها را نیز به خطر می‌اندازد. جرائم علیه حیات وحش به‌طور کلی بخشی از جرائم زیست‌محیطی محسوب می‌شوند یک تعریف کلی مقرر می‌دارد جرائم علیه حیات وحش هر نقض قوانین کیفری است که آشکارا برای حمایت از حیات وحش وضع شده است (Blevins and Edwards, 2009: 557) جرائم حیات وحش عبارت است از گرفتن، تجارت، بهره‌برداری، تملک یا کشتن حیوانات یا گیاهان بر خلاف قوانین ملی یا بین‌المللی. تشدید جنایات حیات وحش، از جمله قاچاق حیات وحش، طی چند سال گذشته، تهدیدی اساسی برای ثبات اکولوژیکی، اقتصاد ملی و محلی، سلامت عمومی و حتی امنیت و سیستم عدالت کیفری است. (kurland, Pires, Mcfann, Moreto, 2017: 1) بنابراین با توجه به آثار زیان‌بار جرائم علیه حیات وحش به ویژه تهدیدات اساسی آن علیه ثبات اکوسیستم و سلامت عمومی است که لازم است با پیشگیری از این دسته جرائم سلامت عمومی را ارتقا دهیم. ارتقای سلامت فرآیندی است که افراد را قادر می‌سازد تا کنترل بر سلامت خود را افزایش دهند و سلامت خود را بهبود بخشند. فراتر از تمرکز بر رفتار فردی به سمت طیف وسیعی از مداخلات اجتماعی و محیطی حرکت می‌کند (world health organization: n d). یک رویکرد قدیمی، که اغلب با «آموزش سلامت» برابری می‌شود، دادن اطلاعات به مردم به‌منظور توانمندسازی آن‌ها برای انجام اقداماتی برای بهبود سلامت خود بوده است. اما تحولات اخیر منجر به مفهوم «ارتقای سلامت» شده است که به معنای چیزی است که نه تنها شامل اطلاعات، بلکه سایر راه‌های تقویت افراد و همچنین اقدامی در جهت تغییر شرایط اجتماعی زندگی مردم - از طریق تقویت ساختارهای حمایتی جامعه است، کاهش شرایط اقتصادی مضر و یا کاهش خطرات زیست‌محیطی. چارچوبی که این گزینه‌های استراتژیک را در مفهوم‌سازی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های

ارتقای سلامت خلاصه می‌کند، نشان داده شده است (Beattie,1:2001) لذا در راستای ارتقای سلامت و پایداری اکوسیستم، پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش راهبردی مهم می‌باشد که می‌بایست نمونه‌های پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش مورد مطالعه قرار گیرد.

یافته‌های این تحقیق حاکی از آن است که پیشگیری وضعی از جرائم پیش‌گفته، حفظ تنوع زیستی گونه‌های حیات وحش و سلامت جسمانی و روانی انسان را در پی دارد.

تاکنون نوشتگان گوناگونی پیرامون حیات وحش به رشته تحریر در آمده است من جمله نرس، وایت (۱۴۰۰) در کتاب جرم‌شناسی حیات وحش (افق‌های نوین در جرم‌شناسی) آسیب‌های علیه حیات وحش را به‌طور کامل و گسترده مورد بررسی قرار داده‌اند افزون بر این کشاورز (۱۳۹۹) در کتاب بزهکاری سبز جلوه‌ها و پاسخ‌های تقنینی _ قضایی به بررسی کامل جرائم زیست‌محیطی و پاسخ‌دهی به این جرائم را مورد مطالعه قرار داده است، نقطه قوت کتاب در بررسی دقیق جرائم علیه حیات وحش می‌باشد. با وجود اهمیت نگاشته‌های پیشین، تاکنون به پایداری اکوسیستم از طریق پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش پرداخته نشده بود و این موضوع برای نخستین بار در این مقاله مورد بررسی قرار گرفته است.

بر پایه این مراتب این نوشتار که با روش توصیفی و تحلیلی نگاشته شده است درصدد هست به این پرسش پاسخ دهد که پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش چگونه است و این پیشگیری چه پیامدهایی به دنبال دارد و پیشگیری وضعی از جرائم پیش‌گفته چگونه منجر به ارتقای سلامت می‌گردد. برای دستیابی به این هدف، پس از بررسی هر یک از نمونه‌های پیشگیری وضعی جرائم علیه حیات وحش پیامدهای آن بر اکوسیستم مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱. نمونه‌های پیشگیری وضعی از جرائم علیه وحش

پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش به کلیه تدابیر و اقداماتی اطلاق می‌گردد که با ایجاد تغییرات محیطی و شرایط و اوضاع و احوال درصدد کاهش یا حذف فرصت‌های مجرمانه مرتبط با حیات وحش مانند شکار غیرقانونی می‌باشد.

۱-۱. کنترل تسهیل‌کننده‌ها

کنترل تسهیل‌کننده‌ها تدابیری است که ناظر به محدود کردن دسترسی به سلاح یا مواد یا وسایلی است که ارتکاب جرم یا گذار از اندیشه به عمل را تسهیل می‌کند مانند مقررات مربوط به سلاح گرم (ابراهیمی ۱۳۹۶:۱۲۰) در خصوص جرائم علیه وحش با توجه به اینکه برخی از مرتکبین این گونه جرائم خصوصاً "جرائم علیه حیوانات مجهز به سلاح گرم می‌باشند، جهت پیشگیری از مخاطرات ناشی از حمل سلاح و استفاده از آن یا وقوع هرگونه جرایمی علیه حیوانات در ماده ۱۷ آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۸ صدور پروانه حمل و نگهداری سلاح شکاری در افراد با سابقه کیفری مؤثر و افراد فاقد گواهینامه آموزشی ممنوع است. استفاده از سلاح گرم با توجه به آنکه این نوع وسیله از قدرت تخریبی بالا برخوردار است به‌کارگیری انواع خودکار و نیمه‌خودکار آن منع شده است و شکارچی نمی‌تواند از آن‌ها برای شکار استفاده کند (خالقی، ۱۳۹۸:۱۶۶) لذا محدودیت صدور

پروانه حمل سلاح و ممنوعیت استفاده از برخی انواع آن از وقوع جرائم خصوصاً" جرایمی که به طور گروهی حیوانات را مورد هدف قرار می دهند جلوگیری می نماید و ارتکاب این جرائم را دشوار می سازد.

۱-۲. کنترل بهره‌وری

انسان‌ها همواره برای برطرف کردن نیازهای خویش به شکار حیوانات و صید آبیان پرداخته‌اند قطع درختان و استفاده‌های دیگر از جنگل نیز همواره وجود داشته است، ضرورت کنترل این بهره‌برداری بیش از پیش وجود دارد. در این راستا در جوامع مختلف قوانین متعددی وضع گردیده است که عمده‌ترین آن‌ها صدور پروانه شکار حیوانات می‌باشد که این پروانه‌ها با محدودیت‌هایی برای شکار صادر شده است که در ماده ۷ قانون صید و شکار مصوب ۱۳۴۶/۳/۱۶ به لزوم اخذ پروانه شکار تصریح همچنین در ماده ۶ قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبیان اخذ پروانه را جهت بهره‌برداری از منابع آبی ضروری دانسته است بنابراین با کنترل و مدیریت اصولی می‌توان از شکار و صید غیرمجاز که در حقیقت جرائم علیه حیات وحش محسوب می‌شود جلوگیری نمود و از گونه‌های نادر و در معرض خطر انقراض حمایت بیشتری نمود.

۱-۳. کنترل و ممانعت از ورود

یکی از متداول‌ترین شیوه‌های پیشگیری وضعی از جرائم نظارت و کنترل می‌باشد که در راستای پیشگیری از جرائم پیش‌گفته نیز بسیار مؤثر می‌باشد. استفاده از محیط‌بانان و مأمورینی که به طور رسمی آموزش دیده باشند سبب می‌شود تا برای مجرمین بالقوه ارتکاب جرم سخت‌تر شود و با سنجیدن امکان ارتکاب جرم و مشاهده کنترل و نظارت در مناطقی که حیات وحش تحت کنترل است از ارتکاب جرم منصرف شوند با توجه به اهمیت مناطق آثار طبیعی ملی همانند پارک ملی ورود و عبور و توقف در آن مستلزم تحصیل پروانه یا اجازه از سازمان حفاظت محیط‌زیست می‌باشد و مأمورین سازمان باید از ورود اشخاص فاقد اجازه یا پروانه در آثار طبیعی ملی جلوگیری و در صورت ورود، از پارک آن‌ها را اخراج نمایند (کشاورز ۱۳۹۹:۱۴۰) لذا در صورت کنترل و مراقبت دقیق و منظم مأمورین و تجهیزات مراقبت مانند دوربین و نورپردازهای مناسب و سایر تجهیزات کنترل مناطق حساس حیات وحش فرصت‌های ارتکاب جرم را کاهش داد و یا در سواحل با مراقبت‌های ساحلی می‌توان از صید غیرمجاز جلوگیری نمود زیرا مجرمین با سنجش خطرات ارتکاب جرم و خطر مشاهده و کنترل مأمورین و نظارت ویدیوی و احتمال دستگیری از ارتکاب آن منصرف می‌شوند.

۱-۴. تقویت آماج‌های جرائم علیه حیات وحش

یکی دیگر از راهکارهای پیشگیری وضعی حمایت و تقویت آماج‌ها می‌باشد. حیوانات و گیاهان در معرض خطر خصوصاً آن دسته از حیوانات و گیاهانی که در معرض انقراض می‌باشند، نیازمند تقویت می‌باشند. هدف از تقویت آماج‌ها در جرائم پیش‌گفته افزایش حفاظت فیزیکی آماج‌هاست. حیوانات، درختان همه آماج‌های رفتارهای مجرمانه هستند و بایستی در جهت افزایش امنیت فیزیکی آن‌ها اقدام نمود. در مواردی که آماج‌های حفاظت نشده وجود داشته باشند نه تنها مجرمان حرفه‌ای آن‌ها را بر آماج‌های حفاظت‌شده ترجیح می‌دهند بلکه مجرمان غیر حرفه‌ای و افراد غیر مجرم دارای زمینه خطرناک نیز وقتی به آسان بودن شرایط ارتکاب جرم توجه کنند در آن‌ها ایجاد انگیزه شده نسبت به ارتکاب جرم وسوسه می‌شوند (میرخلیلی ۱۳۸۸:۱۹۶) آنچه که می‌تواند به طور

مشترک در تمام این موارد سودمند باشد انجام گشت‌های کنترلی محیط‌بانان می‌باشد در حیوانات استفاده از سامانه‌های الکترونیکی می‌تواند به‌عنوان بازدارنده بسیار قوی عمل نموده و قدرت عمل را از بزهداران این جرائم بگیرد پلاک کوبی و شماره گذاری درختان از دیگر اقداماتی است که می‌تواند کارایی بسیار در راستای پیشگیری داشته باشد نکته دیگری که به ذهن می‌رسد استفاده از نظارت ویدیویی است (بیگی، داداشی چگان ۱۳۹۶: ۸۲) در خصوص استفاده از ابزارهای الکترونیکی تاکنون اقداماتی در نقاط مختلف صورت گرفته است من جمله استفاده از دوربین‌های حرارتی می‌باشد استفاده از این دوربین‌ها در تاریکی نقش برجسته‌ای در پیشگیری از وقوع جرائم پیش گفته دارد. دوربین‌های حرارتی با استفاده از هوش مصنوعی برای تشخیص انسان، به محیط‌بانان کمک می‌کند تا یک شکارچی متخلف را در هفته اول عملیات شناسایی و دستگیر کند. از سال ۲۰۱۶ محیط‌بانان در منطقه محافظت شده مارا در کنیا بیش از ۳۰۰۰ شکارچی غیرقانونی را به کمک این فناوری دستگیر کرده‌اند و اکثر دستگیری‌های شبانه به کمک این فناوری است (<https://www.worldwildlife.org/projects/wildlife-crime-technology-project>)

استفاده از پهپادها برای نظارت بر زیستگاه‌های حیات وحش و شناسایی هرگونه فعالیت مشکوک حائز اهمیت می‌باشد از این ابزارها می‌توان برای شناسایی فعالیت‌های شکار یا ماهیگیری غیرقانونی و همچنین ردیابی مسیر حرکات شکارچیان بکار برد. مورد دیگر استفاده از ردیاب‌هایی باشد که با ردیابی آنی گونه‌های در معرض خطر می‌تواند از حیات وحش محافظت نماید این کار با نصب GPS بر روی شاخ حیواناتی مانند کرگدن و... که داده‌های موقعیت مکانی آن‌ها را به یک پایگاه داده مرکزی منتقل می‌کنند، انجام می‌شود سپس از این اطلاعات می‌توان برای ردیابی حرکات حیوانات، شناسایی تهدیدات احتمالی و انجام اقدامات مناسب برای جلوگیری از شکار غیرقانونی استفاده کرد. برنامه‌ریزی و اجرای چنین برنامه‌های پیشگیری نیازمند صرف هزینه‌های بسیار می‌باشد اما می‌توان در خصوص گونه‌های در معرض خطر انقراض برخی از این دسته اقدامات مؤثر را انجام داد.

۵-۱. کاهش جاذبه آماج‌ها

حیات وحش همواره با جذابیت‌های گوناگونی برای مجرمان بوده است خصوصاً گونه‌های در معرض خطر انقراض بعلاوه سود حاصله از این گونه جرائم بیشتر آماج جرم قرار می‌گیرند قاچاق حیوانات، قاچاق چوب، شکار حیوانات برای استفاده غذایی و دارویی نمونه‌هایی از این جرائم می‌باشند. با اتخاذ تدابیر و اقدامات پیشگیرانه مناسب می‌بایست از وقوع این جرائم پیشگیری کرد. کنترل بازارهای تجارت غیرقانونی حیات وحش بسیار مؤثر می‌باشد زیرا گاهی برخی حیوانات بخاطر اعضای ارزشمندشان مانند عاج، شاخ کرگدن هدف جرائم قرار می‌گیرند در این خصوص مشارکت جوامع محلی بسیار کارآمد خواهد بود با آگاه سازی جامعه محلی از آثار زیان‌بار تجارت غیرقانونی حیوانات به کاهش تقاضا برای این محصولات منجر می‌گردد و در نتیجه انگیزه شکارچیان و قاچاقچیان کاهش خواهد یافت و ارتکاب این جرائم سود چندانی برای آن‌ها نخواهد داشت همچنین با همکاری جوامع محلی با سازمان‌های مردم نهاد این نوع پیشگیری نتیجه بهتری خواهد داشت، سازمان‌های مردم نهاد با آگاهی بخشی و ارائه آموزش‌های لازم و انجام تحقیقات مرتبط با تجارت و قاچاق حیات وحش راهکارهای پیشگیری ارائه و با همکاری جامعه محلی اعمال می‌نمایند اما سود حاصل از تجارت گونه‌های گیاهی و جانوری و همچنین تجارت

این موجودات در سطح بین‌المللی باعث شده است که گروه‌های مجرمانه سازمان یافته توجه خاصی را به این فعالیت‌ها مبذول دارند (گرچی فرد ۱۳۹۵:۱۷۸). تخمین زده می‌شود که در برزیل ۴۰ درصد از جرائم سازمان یافته در حال حاضر با جرائم حیات وحش مرتبط است و این رقم در حال افزایش است که تا حدی به دلیل رکود اقتصادی جهانی و تفاوت بین مجازات‌ها و منافع مالی در مقایسه با سایر انواع جرائم سازمان یافته است. (Wilson-wilde, 2010: 221) نظر به اینکه این‌گونه مجرمان خارج از مرزهای جغرافیایی فعالیت می‌کنند لذا پیشگیری از این دسته جرائم سازمان یافته علاوه بر سازمان‌های مردم نهاد و جامعه محلی نیازمند فناوری‌های روز مانند دستگاه‌های ردیابی و... می‌باشد که می‌بایست از طریق دولت‌ها صورت گیرد همچنین نیازمند همکاری بین‌المللی برای پیشگیری از وقوع این‌گونه جرائم است.

افزون بر راهکارهای پیشگیری وضعی بدیهی است که پیشگیری وضعی در صورتی مؤثر خواهد بود که پاسخ‌های واکنشی و کنشی در راستای هم باشند. اعمال بسیاری از پیشگیری‌های وضعی نیازمند وجود قوانین و مقررات کارآمد می‌باشد و بدون مجوز قانونگذار اعمال آن‌ها میسر نمی‌باشد.

۲. پیامدهای پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش بر اکوسیستم

جرائم علیه حیات وحش پیامدهای متعددی دارد به‌طور مثال شکار غیرقانونی این پتانسیل را دارد که تنوع زیستی را به شدت کاهش دهد و گونه‌ها را به سمت انقراض سوق دهد (Ailing 2013:57). پیشگیری وضعی از جرائم پیش‌گفته نه تنها بر یک گونه خاص بلکه بر سایر گونه‌ها نیز اثر گزار است و از کاهش تنوع زیستی پیشگیری می‌نماید.

۱-۲. حفظ تنوع زیستی جانوری

تنوع زیستی به گوناگونی موجودات زنده اطلاق می‌شود این گوناگونی در بر گیرنده کلیه موجودات زنده اعم از گیاهان، جانوران و سایر موجودات زنده در اکوسیستم مختلف است. (ابطحی، ۱۴۰۰:۱۶) تنوع زیستی جانوری تنوع گونه‌ها و گروه‌ها و جوامع مختلف جانوری هست که در یک اکوسیستم و منطقه خاص یا در کل زمین وجود دارند. اهمیت تنوع زیستی از آن جهت است که به حفظ تعادل اکولوژیکی کمک می‌کند تنوع زیستی شاخص کلیدی سلامت یک اکوسیستم است. طیف گسترده‌ای از گونه‌ها بهتر از تعداد محدودی از آن‌ها در جمعیت‌های بزرگ با تهدیدات مقابله می‌کنند. حتی اگر گونه‌های خاصی تحت تأثیر آلودگی، تغییرات آب و هوا یا فعالیت‌های انسانی قرار گیرند، اکوسیستم به‌عنوان یک کل ممکن است سازگار شود و زنده بماند. اما انقراض یک گونه ممکن است اثرات غیرقابل پیش‌بینی داشته باشد (BernsteinA, 2010,1)

تنوع زیستی جانوری نقش مهمی در سلامت انسان از جمله تهیه غذا و دارو دارد. جرائم علیه حیوانات تنوع زیستی را دچار مخاطراتی می‌سازد زیرا شکار و قاچاق حیوانات نه تنها یک گونه را در معرض خطر انقراض قرار می‌دهند بلکه سایر حیواناتی که از نظر تغذیه وابسته به حیواناتی که آماج جرم قرار گرفته‌اند را در معرض خطر انقراض قرار می‌دهند. پیشگیری وضعی از این جرائم نه تنها از گونه خاص بلکه از سایر گونه‌ها و زیستگاه‌های حیات وحش نیز حمایت می‌گردد لذا وجود تنوع زیستی و اکوسیستم پایدار سلامت جسمانی و روانی برای انسان‌ها به همراه دارد.

دانشگاه آزاد اسلامی واحد مراغه با همکاری گروه های پژوهشی حقوق شهروندی و حقوق بین الملل سلامت مرکز تحقیقات حقوق

کنفرانس ملی ارتقای سلامت شهری و حقوقی پزشکی فراروی

NATIONAL CONFERENCE ON HEALTH PROMOTION & IT'S LEGAL & MEDICAL CHALLENGES

۲-۲. تنوع زیستی گیاهی

تنوع زیستی گیاهی به تنوع گونه‌های گیاهی در یک اکوسیستم یا منطقه خاص وجود دارند اطلاق می‌گردد و این تنوع زیستی شامل تمام گیاهان می‌شود.

اهمیت تنوع زیستی گیاهی به لحاظ فراهم نمودن زیستگاههای حیوانات و تولید اکسیژن و شبکه غذایی و دارویی می‌باشد. تنوع زیستی گیاهی با خدمات ارزشمند خود منتج به اکوسیستم پایدار و سلامت انسان می‌گردد سلامت جسمانی به لحاظ شبکه غذایی و دارویی و سلامت روان به لحاظ پوشش گیاهی و تولید اکسیژن می‌باشد مسلماً" منطقه‌ای با اکوسیستم پایدار و پوشش گیاهی مناسب و تنوع زیستی برای گردشگران جذابیت خواهد داشت و مزایای اقتصادی برای جامعه محلی همراه دارد.

بنابراین از پیامدهای آشکار پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش و پایداری اکوسیستم، ارتقای سلامت انسان می‌باشد زیرا اکوسیستم پایدار با خلق محیط زیست سالم برای بشر شرایط زیست سالم را فراهم می‌آورد و سلامت جسمانی انسان با هوای پاک تأمین می‌گردد. آلودگی هوا نه تنها سبب بروز بیماری‌های متعدد در انسان می‌گردد بلکه با متاثر ساختن روح و روان انسان سبب رفتارهای خشونت آمیز، بی حوصلگی و اضطراب می‌گردد. یکی دیگر از خدمات اکوسیستم پایدار تأمین منابع غذایی و دارویی می‌باشد که فراهم بودن این منبع منجر به سبک زندگی سالم می‌گردد. لذا چهار نوع خدمات وجود دارد: «تأمین» (مثلاً غذا)، «تنظیم» (مثلاً آب و هوا)، «فرهنگی» (مانند نخلستانهای مقدس)، و «حمایت» (مثلاً حفظ حاصلخیزی خاک توسط کرمها) (bulter). (CD,1:2006) کاهش تنوع زیستی این منابع مهم دچار کمبود می‌گردد به ویژه با افزایش جمعیت و کاهش منابع طبیعی اقدامات مؤثرتری در راستای پایداری اکوسیستم باید لحاظ شود که پیشگیری از جرائم پیش گفته یکی از مهم‌ترین آن‌ها می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری

اهمیت اکوسیستم بر سلامت انسان به قدری حائز اهمیت است که باید همواره در راستای حفظ پایداری آن از مناسب‌ترین و کارآمدترین راهکارها بهره جست. جرائم علیه حیات وحش همواره زیان‌های بسیاری را به سازه‌های گوناگون اکوسیستم‌ها و کاهش تنوع زیستی و در نتیجه سلامت انسان وارد نموده است و نظر به اینکه اکوسیستم یک مجموعه به هم پیوسته است پیشگیری از وقوع این دسته از جرائم سایر عناصر را نیز متاثر می‌سازد. به طور مثال جرائم علیه گیاهان مانند بریدن درختان و قاچاق چوب یا آتش زدن درختان نه تنها تنوع زیستی گیاهی را با مخاطراتی روبرو می‌سازد بلکه زیستگاههای طبیعی حیوانات را نیز از بین می‌رود و بدین علت برخی حیوانات برای یافتن منابع کافی ناچار به مهاجرت می‌شوند و گاه با خطر انقراض مواجه می‌شوند و طبیعتاً جرایمی که علیه حیات وحش به وقوع می‌پیوندد بر سلامت جسمانی و روانی انسان‌ها نیز تأثیر مستقیمی به علت تغییرات آب و هوا، کاهش تنوع زیستی گیاهی و جانوری دارد لذا در راستای ارتقای سلامت انسان و اکوسیستم پایدار و فراهم شدن محیط زیست سالم برای انسان‌ها پیشگیری از وقوع این گونه جرائم ضروری است. تا با ارتقای سلامت، از بزه دیدگی حیوانات و گیاهان نیز پیشگیری گردد. راهکار پیشنهادی در راستای یافته‌های این پژوهش تصویب قوانینی در

راستای افزایش حمایت از فعالیتهای سازمان‌های مردم‌نهاد در خصوص پیشگیری وضعی از جرائم علیه حیات وحش می‌باشد تا شهروندان به‌عنوان کنشگران فعال در عرصه ملی حضور پررنگی داشته باشند.

منابع

۱. ابراهیمی، شهرام (۱۳۹۶)، جرم‌شناسی پیشگیری، چاپ چهارم، تهران انتشارات بنیاد حقوقی میزان
۲. ابطی، شراره (۱۴۰۰) حفاظت از گونه‌های زیستی در آموزه‌های جرم‌شناسی انتقادی گونه‌های حیوانی، چاپ اول، تهران، انتشارات مجد
۳. بیگی جمال، داداشی چکان، محمد مهدی (۱۳۹۶) پیشگیری وضعی از جرائم زیست‌محیطی در ایران و اسناد بین‌المللی، چاپ اول، تهران، انتشارات خرسندی
۴. خالقی ابوالفتح (۱۳۸۹) تحلیل تدابیر کیفری ملی در حفاظت از گونه‌های جانوری با تاملی بر اسناد فراملی؛ فصلنامه حقوق، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی ۴۰، شماره ۴-۱۷۲-۱۵۵
۵. ظاهری، علیرضا (۱۴۰۱) حقوق حفاظت از پوشش، گیاهی، چاپ اول، تهران، انتشارات خرسندی
۶. کشاورز، اسدالله (۱۳۹۹) بزهکاری سبز جلوه‌ها و پاسخ‌های تقنینی- قضایی، چاپ اول، تهران، انتشارات بنیاد حقوقی میزان
۷. گرجی فرد، محمد رضا (۱۳۹۵) جرم‌شناسی سبز، چاپ اول، تهران، انتشارات بنیاد حقوقی میزان
۸. میرخلیلی، سید محمود (۱۳۸۸) پیشگیری وضعی از بزهکاری با نگاهی به سیاست جنایی اسلام، چاپ اول، تهران، انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۹. نرس، آنگوس، وایت، تانیا (۱۴۰۰) جرم‌شناسی حیاط وحش (افق‌های نوین در جرم‌شناسی)، برگردان دلیله رحیمی آشیانی، چاپ اول، تهران، انتشارات مهر
10. Ayling,Julre(2013),what sustains wildlife crime? Rhino Horn Trading and the Resilience of Criminal Networks, Journal of International Wildlife law & Policy,16:57_80
11. Beattie,Alan, (2009)medicine in society,Behavioural Sciences for Medical students Dowrick C london,Aronold
12. Blevins, Cristi R, Edwards, Terry D(2009), Wildlife Crime, Cited in:21 st Criminology: A Reference Book Mich.Miller, Jhon, Sage Publication, London
13. Butler CD, Friel S (2006) Time to Regenerate: Ecosystems and Health Promotion. PLoS Med 3(10): e394. doi:10.1371/journal.pmed.0030394
14. Chivian, E., Bernstein A. (2010), why do we need to protect biodiversity?, Center for Health and the Global Environment, Harvard Medical School
15. Kurland, J., Pires, S.F., McFann, S.C. et al. Wildlife crime: a conceptual integration, literature review, and methodological critique. Crime Sci 6, 4 (2017). <https://doi.org/10.1186/s40163-017-0066-0>
16. Wilson-Wilde, L. Wildlife crime: a global problem. Forensic Sci Med Pathol 6, 221–222 (2010). <https://doi.org/10.1007/s12024-010-9167-8>
17. <https://www.who.int/westernpacific/about/how-we-work/programmes/health-promotion>
18. <https://www.worldwildlife.org/projects/wildlife-crime-technology-project>

Sustainable Ecosystem & Promotion of Health with Situational Preventive Mechanism to Combat Crimes Against Wildlife

Parivash Kermanian

Ph.D Student in Criminal Law & Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran
Kermanian.parivash@gmail.com

Babak Pourghahramani

Associate Professor, Department of Criminal Law & Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran (Corresponding Author)
B.pourghahramani@yahoo.com

Jamal Beigi

Associate Professor, Department of Criminal Law & Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran
jamalbeigi@iau-maragheh.ac.ir

Abstract

Background and Aim: One of the most important challenges of ecosystem stability is crimes against wildlife. Crimes against wildlife pose risks to ecosystem stability and human health by reducing animal and plant biodiversity. Its purpose is to examine the sustainable ecosystem and promote health with a preventive mechanism against crimes against wildlife.

Methods: This article is written with a descriptive and analytical method.

Findings: The manifestations of a sustainable ecosystem and health promotion with a preventive mechanism of crimes against wildlife include controlling productivity, strengthening the goals of crimes against wildlife, reducing attractions, etc.

Conclusion: Preservation of animal and plant biodiversity is one of the consequences of state prevention of crimes against wildlife. This research has found that the state prevention of crimes against wildlife prevents the reduction of plant and animal biodiversity and leads to the improvement of human health by creating a stable ecosystem.

Keywords: Crimes Against Wildlife, Situational Prevention, Sustainable Ecosystem, Promotion of Health.